Kopja Informali ta' Sentenza

MALTA

QORTI CIVILI
PRIM' AWLA
(GURISDIZZJONI KOSTITUZZJONALI)

ONOR. IMHALLEF
GINO CAMILLERI

Seduta tat-3 ta' Gunju, 2005

Rikors Numru. 23/2004/1

Paola Farrugia, Salvina Micallef, Anthony Farrugia, Lucia Bugeja, Victoria Vassallo Eminyan, Maria Therese Galea, Mary Sammut, Joe Farrugia, France Farrugia, Abraham Farrugia, Phyllis Colver, Rachael Portelli u Angie Farrugia lkoll eredi tal-mejjet Giovanni Farrugia

vs

Kummissarju tal-Artijiet

Il-Qorti

Rat ir-rikors ta' Paola Farrugia, Salvina Micallef, Anthony Farrugia, Lucia Bugeja, Victoria Vassallo Eminyan, Maria Therese Galea, Mary Sammut, Joe Farrugia, France Farrugia, Abraham Farrugia, Phyllis Colver, Rachael Portelli u Angie Farrugia lkoll eredi tal-mejjet Giovanni Farrugia fejn huma ppremettew :

Illi huma s-sidien ta' bicca art ta' f'Tal-Qattus Birkirkara ta' kejl ta' circa elf hames mija u tmienja u sebghin (1578) metru kwadru liema art ittiehdet mill-intimat b'esproprjazzjoni dikjarazzjoni tal-Gvernatur Generali datata 29 ta' Novembru 1974 ippubblikata fil-Gazzetta tal-Gvern nhar is-6 ta' Dicembru 1974 liema dikjarazzjoni kienet tghid illi bicca art f'Birkirkara kellha tittiehed mill-Gvern b'xiri assolut billi kienet mehtiega ghal 'skop pubbliku'. Sussegwentement l-intimat hareg avviz ghal ftehim datat 9 ta' Frar 1999 u offra kumpens ta' hamest elef u sitt mitt liri maltin (Lm5600) meta r-rikorrenti gabu stima minghand perit u dana stmaha ghas-somma bejn mitejn u erbghin elf lira maltin (Lm240000) u mitejn u sebghin elf lira maltin (Lm270000);

Illi r-rikorrenti jirrilevaw illi mis-sena 1974 sas-sena 2000 ma sar l-ebda zvilupp fl-art in kwistjoni;

Illi r-rikorrenti jirrilevaw illi jirrizulta wkoll illi l-intimat nhar is-6 ta' Mejju 1999 kien talab lid-Dipartiment tal-Bini u Tiswija tad-Djar fi hdan il-Ministeru ghall-Politika Socjali (is-successur tad-dipartiment li fuq talba tieghu kienet ittiehdet l-art fis-sena 1974) biex ighid jekk l-art kinitx ghadha mehtiega. Dan id-dipartiment wiegeb nhar it-23 ta' Lulju 1999 halli jghid illi l-art kienet ghadha fil-fatt mehtiega;

Illi sussegwentement u precisament fl-1 ta' Dicembru 2000 l-istess dipartiment ta l-kunsens tieghu halli parti mill-art tintelaq mill-Gvern u tinghata lura lis-sidien billi ma kinitx ghadha rikjesta ghal skopijiet ta' 'housing'. Minhabba f' hekk dik il-parti mill-art ta' kejl ta' circa tlett mija u erbgha u ghoxrin (324) metru kwadru giet mehlusa bis-sahha ta' dikjarazzjoni ta' l-Agent President ta' Malta tat-13 ta' Mejju 2002 ippubblikata fil-Gazzetta tal-Gvern

nhar l-24 ta’ Mejju 2002. Il-Gvern zamm il-kumplament ta’ l-art ghalkemm kienet ghadha mhux mibnija ghal skopijiet ta’ progett tal-‘housing’;

Illi r-rikorrenti intavolaw ir-rikors odjern ghaliex qeghdin isostnu illi l-agir ta’ parti ta’ l-intimat hawn fuq spjegat jikkostitwixxi ksur ta’ drittijiet taghhom ai termini tal-Konvenzjoni Ewropeja dwar id-Drittijiet tal-Bniedem, senjatament l-artiklu wiehed (1) ta’ l-Ewwel Protokoll li jhares il-jedd ta’ l-individwu ghat-tgawdija tal-beni tieghu u l-artikolu 37 tal-Kostituzzjoni ta’ Malta;

“Kull persuna naturali jew persuna morali ghandha dritt ghat-tgawdija pacifika tal-possedimenti taghha. Hadd ma ghandu jigi pprivat mill-possedimenti tieghu hlief fl-interess pubbliku u bla hsara tal-kundizzjonijiet ipprovduti bil-ligi u bil-principji generali tal-ligi internazzjonali;

Izda d-disposizzjonijiet ta’ qabel ma ghandhom bl-ebda mod inaqqsu d-dritt ta’ Stat li jwettqu dawk il-ligijiet li jidhrulu xierqa biex jikkontrolla l-uzu ta’ proprjeta’ skond l-interess generali jew biex jizgura l-hlas ta’ taxxi jew kontribuzzjonijiet ohra jew pieni.”

Illi r-rikorrenti permezz ta’ dan ir-rikors taghhom qeghdin isostnu illi l-esproprjazzjoni maghmula fuq l-art imsemmija mhux wahda permessa mill-ligi ghaliex tmur kontra l-Konvenzjoni u l-Kostituzzjoni ghaliex tali esproprjazzjoni ma kinitx ‘fl-interess pubbliku’ u qieghedha tiddepriva lir-rikorrenti mid-dritt taghhom tal-proprjeta’ kif ukoll mhux wahda ghal ‘skop pubbliku’ ai termini tad-disposizzjonijiet tal-Kapitolu 88 tal-Ligijiet ta’ Malta;

Illi r-rikorrenti jissottomettu illi l-punt krucjali huwa jekk bl-esproprjazzjoni li saret min-naha tal-intimat gewx soddisfatti l-kondizzjonijiet kollha sabiex id-deprivazzjoni

tal-proprjeta' lir-rikorrenti tkun wahda skond u permessa mill-ligi. Tajjeb li wiehed jirrileva illi bhala principju generali t-tgawdija tal-proprjeta' privata hija r-regola filwaqt illi d-deprivazzjoni ta' dan hija l-eccezzjoni;

Illi fis-sustanza ir-rikorrenti qeghdin jilmentaw mis-segwenti:

a) il-fatt li l-art ittiehdet halli jsir 'housing project' dak ma jwassalx ghal esproprjazzjoni fl-interess pubbliku u minn hawnhekk jemergi l-ksur tad-drittijiet fundamentali taghhom.

Id-domanda li jistaqsu r-rikorrenti huwa jekk l-intimat kellux l-interess pubbliku sufficcjenti li jiggustifika illi din il-bicca art tittiehdet u b' hekk jiddepriva d-dritt tal-privat u f' dan il-kaz id-dritt tar-rikorrenti ghall-proprjeta' privata taghhom ?

Dwar dan il-punt jekk tehid ta' proprjeta' privata mill-Gvern, halli tinqeda biha persuna privata ohra, jistax jitqies li kien fl-interess pubbliku, il-Qorti ta' l-Appell, Sede Civili, f' sentenza moghtija fit-30 ta' Dicembru, 1993 fil-kawza fl-ismijiet 'Dr Carmelo Vella et v is-Segretarju tad-Djar et (Vol. LXXVII.II.390) kien qalet is-segwenti:

"Il-pubbliku nteress li f'ismu jittiehdu dawn id-decizjonijiet u jsiru dawn l-atti mill-awtorita' pubblika - emanazzjoni tar-res pubblica, l-universalita' tar-res li fiha jingabar il-gid komuni tac-cittadini kollha, u ghal-liema gid komuni huma diretti l-ligijiet - qatt ma jista' jkun riferit ghal kwalsiasi interess privat. L-interess huwa dejjem privat meta m' ghandux applikazzjoni ghall-generalita' tac-cittadini, ta' l-universalita' tal-pubbliku fl-istat. Ir-ragunament fis-sentenza Galea versus Holland (Qorti ta' l-Appell - 20 ta' Jannar 1980) huwa fallaci ghaliex l-uzu ta' fond ghal skopijiet kulturali jista' jkun maghmul fl-interess pubbliku jekk l-attivita' kulturali tkun maghmula minn awtorita' pubblika u mkhux meta tkun maghmula minn persuna jew assocjazzjoni privata , billi l-uzu fl-ewwel lok, huwa fl-interess ta' dik il-persuna jew assocjazzjoni. Il-possibilita' ta' access tal-pubbliku ghal dik l-attivita' b' daqshekk minn

attivita' li hija intrinsikament privata f' attivita' intinsikament pubblika. U difatti dik l-accessibilita' tista' tigi ristretta u tirritratta kif jidhirlu l-interess privat".

b) il-fatt illi l-art in kwistjoni ittiehdet fis-sena 1974 u l-intimat dam ghal zgur aktar minn hamsa u ghoxrin sena halli jibda xi tip ta' zvilupp fiha u anke meta tali zvilupp gie inizzjat dan sar f'parti zghira biss ta' din l-art u l-kumplament ma gietx utilitzzata. Fejn jezisti l-interess pubbliku f' tali esproprjazzjoni? Fejn inzamm il-bilanc bejn l-esigenzi tal-pubbliku u l-interessi privati ta' l-atturi meta l-art thalliet vojta ghal dawk is-snin kollha? M' hemmx dubbju illi l-interess tar-rikorrenti gew lesi b' tali mod illi nkisru d-drittijiet fundamentali taghhom;

c) il-fatt illi l-izvilupp fuq tali art beda wara s-sena 2000 meta l-art ittiehdet fis-sena 1974, certa illi l-kumpens li ghandhom jinghataw ir-rikorrenti ghandu jkun wiehed imkejjel bil-kriterji ta' kemm tiswa jew kienet tiswa l-art meta din giet zviluppata u mhux meta ittiehdet u cioe' fis-sena 1974 u dana tenendo kont illi l-intimat halla din l-art ghal dan iz-zmien kollu ma tintuzax izda xorta wahda ma tistax tigi utilizzata mill-istess rikorrenti;

Ghaldaqstant ir-rikorrenti umilment jitolbu li dina l-Onorabbli Qorti fis-Sede Kostituzzjonali taghha joghgobha:

Tiddikjara u tiddeciedi illi bit-tehid tal-pusses ta' l-art de quo u/jew l-agir ta' l-istess intimat hekk kif hawn fuq spjegat fil-konfront tar-rikorrenti jivvjola d-drittijiet fundamentali taghhom hekk kif sanciti fil-Kostituzzjoni u fil-Konvenzjoni;

Konsegwentement taghti dawk ir-rimedji kollha necessarji, inkluz u inter alia li taghti kumpens adegwat, u taghmel dawk l-ordnijiet u taghti dawk id-direttivi li tqis xierqa

sabiex jitwettqu u jitharsu d-drittijiet fundamentali tar-rikorrenti;

Rat ir-risposta tal-intimat fejn gie eccepit illi t-talbiet tar-rikorrenti huma nfondati fil-fatt u fid-dritt u ghandhom jigu michuda bl-ispejjez kontra l-istess rikorrenti ghas-segwenti ragunijiet:

1. Eccezzjonijiet preliminali

Fl-ewwel lok, il-meritu ta’ dan ir-rikors huwa ezawrit stante proceduri civili li huma llum meqjusa bhala ‘*res judicata’* fl-ismijiet Ganni Farrugia et vs. Il-Kummissarju tal-Artijiet, (citazzjoni numru 1107/1999) deciza mill-Onor Qorti Civili Prim’ Awla fil-5 ta’ Marzu, 2004, kopja tas-sentenza hija annessa u mmarkata dok.CSD1. Illi ma tirrizulta ebda sentenza ohra illi hassret jew annullat l-imsemmija sentenza tal-5 ta’ Marzu, 2004, ghaldaqstant tali sentenza ghandha tigi kkonsidrata bhala res judicata taghmal stat bejn il-partijiet;

Illi r-rekwiziti mehtiega sabiex sentenza titqies bhala res judicata huma tlieta u cioe’ l-identita’ tal-persuni, l-dentita’ ta’ l-oggetti u l-identiata tal-kawza. Illi minn ezami anke l-aktar superficjali tas-sentenza annessa (dok.CSD1) meta mqabbla mal-kawza odjerna, jirrizulta bl-aktar mod car li t-tlett rekwiziti huma sodisfatti. F’dan il-kuntest, l-esponent jixtieq jaghmel referenza ghas-sentenza tal-Onor Qorti Civili Prim’ Awla deciza fil-5 ta’ April, 1993, fl-ismijiet Jospeh Tanti vs. Anthony Ciappara u Alfred Ciappara;

Illi di piu fis-sentenza fl-imsijiet Anthony u Jane konjugi Borg vs. Anthony Francis u Venera konjugi Willoughby,

deciza fit-28 ta' Marzu 2004 mill-Onor Qorti Civili Prim' Awla, l-Onorabbli Qorti qalet hekk:

"Illi ghalkemm biex jista' jigi nvokat il-gudikat, hemm bzonn l-identita' ta' l-oggett, din l-identita' ma hemmx bzonn tkun assoluta basta li jkun hemm l-indtita' fuq il-punt kontrovers, jew l-oggett fit-tieni citazzjoni jkun jidhol bhala parti integrali ta' l-oggett aktar ampju dedott fl-ewwel citazzjoni (Antonio Abela vs. Giuzeppe Fenech, Prim' Awla, Qorti Civili, 28 ta' Frar 1946). Li ifisser li l-atturi ma jkunux jistghu permezz ta' kawza ohra jifthu t-trattazzjoni ta' l-istess punti fl-istess kwistjoni li gja gew diskussi f' kawza deciza b' sentenza li gja ghaddiet f' gudikat (PL Roberto Tabone noe vs. Joseph Cannataci, Qorti Civili Prim' Awla, 6 ta' Marzu 1946)"

Illi jekk wiehed jaghmel riferenza ghal process tal-kawza deciza fil-5 ta' Marzu, 2004, Cit Nru 1107/1999, il-punti mressqa fil-kaz odjern gew ben ittrattati mill-partijiet inkluz permezz ta' noti b' mod ezawrenti;

Illi t-tifsira ta' 'res judicata' giet ben definita mill-Onorabbli Qorti ta' l-Appell Kummercjali deciz fil-5 ta' Ottubru 1992 fl-ismijiet Dr Jose Herrera noe vs. Anthony Cassar et noe, fejn l-Onorabboi Qorti tal-Appell qalet is-segwenti:

"Sentenza li ghaddiet 'in gudicato' jigifieri li ma tistax tappella minnha izjed, hija mizmuma bhala tajba u sewwa u tal-haqq – res judicata pro veritate habetur – jigifieri l-fundament ta' l-'actio' u tal l-'exceptio judicati' hija preskrizzjoni legali u ghalhekk hija 'strictissimae interpretationis'

Illi fit-tieni lok u bla preguduzzju ghas-suespost, dina l-Onoabbli Qorti ghandha tiddeklina milli tezercita l-kompetenza kostituzzjonali taghha a tenur tas-subinciz (2) ta' l-artikolu 46 tal-Kostituzzjoni ta' Malta jew s-subinciz (2) tal-Artikolu 4 tal-kap 319 tal-Ligijiet ta' Malta stante li r-rikorrenti m'ezawrewx ir-rimedji ordinarji li kienu ghad-disposizzjoni taghhom;

Illi r-rikorrenti kellhom kull possibilita li jressqu appell mis-sentenza tal-5 ta' Marzu 2004 jew li jipprocedu b' kawza ta' ritrattazzjoni kemm il-darba kellhom dritt appartenti lilhom mill-ligi, izda minflok huma baqghu ghal kollox passivi, hallew iz-zmien jghaddi u ttantaw jressqu l-istess mertu quddiem dina l-Onorabbli Qorti b' mod l-aktar sfaccat, billi sahansitra hallew lill dina l-Onorabbli Qorti ghal kollox fil-ghama ghal fatt illi l-mertu ta' dina l-kawza diga gie ittrattat;

2. Eccezzjonijiet fil-mertu

Illi fil-mertu u bla pregudizzju ghas-suespost ir-rikorrenti ma sofrew ebda ksur ta' l-artikolu 1 tal-Ewwel Protokol tal-Konvenzjoni Ewropeja dwar id-Drittijiet tal-Bniedem u l-artikolu 37 tal-Kostituzzjoni ta' Malta stante illi t-tehid ta' l-art mertu ta' dina l-kawza kien u ghadu wiehed legittimu mehud fl-interess pubbliku u cioe biex jinbena 'housing estate'. Kif gustament stqarret l-Onorabbli Qorti Civili fis-sentenza tal-5 ta' Marzu, 2004 fl-istess ismijiet tal-kawza odjerna *"Fil-fehma tal-Qorti li jipprovdi akkomodazzjoni socjali hija setgha legittima u dmir tal-Gvern u ghalhekk dak li l-gvern jaghmel bl-iskop li jwettaq dan id-dmir ma jistax jinghad li ma hux ghal skop pubbliku. Barra minn hekk, it-tifsira ta' "skop pubbliku" moghtija fl-art 2 tal-Kap 88 tghid illi jista' jkun hemm dak l-iskop 'sew jekk l-art tkun ghal u tal-Gvern sew jekk le".*

Illi r-rikorrent in sostenn ta' l-argument tieghu jikkwotaw is-sentenza tal-Qorti tal-Appell, Sede Civili, fl-ismijiet Dr Carmelo Vella vs is-Segertarju tad-Djar, deciza fit-30 ta' Dicembru 1993. Illi bir-rispett kollu, f' dawn l-ahhar ghaxar snin, l-interpretazzjoni ta' x' inhuwa 'skop pubbliku' u ghaldaqstant meta l-Gvern jista' jiehu pussess ta' art ghal tali skop gie interpretat diversi drabi mill-Qrati Maltin. L-

esponent f' dan il-kuntest jaghmel referenza ghas-sentenza tal-Appell Kostituzzjonali fl-ismijiet Emanuela Vella pro et noe vs. Kummissarju tal-Artijiet et, deciza fis-27 ta' Marzu, 2003, u Raymond Vella et vs. Il-Kummissarju tal-Artijiet, Appell Kostituzzjonali, deciza fl-24 ta' Mejju, 2004;

Illi a rigward l-ilment imressaq mir-rikorrenti fuq kif ghandu jigi deciz il-kumpens dovut, l-esponent jigbed l-attenzjoni ta' dina l-Onorabbli Qorti ghal zewg fatturi:

Fl-ewwel lok, l-esponent intavola proceduri quddiem il-Land Arbitration Board fis-sena 1999 ghall-iffissar tal-kumpens dovut. Illi tali proceduri quddiem il-Bord kienu sospizi pendenti l-ezitu tal-kawza li giet intavolata mir-rikorrenti cit Nru 1107/1999, liema proceduri tterminaw bis-sentenza tal-Prim' Awla tal-Qorti Civili tal-5 ta' Marzu 2004, u ghaldaqstant issa ser jitkompla s-smiegh;

Fit-tieni lok, a rigward l-allegazzjoni mressqa mir-rikorrenti illi l-kumpens li ghandhom jinghataw ghandu jkun wiehed imkejjel bil-kriterji ta' kemm tiswa jew kienet tiswa l-art meta din giet zviluppata u mhux meta ttieghhedet fis-sens 1974, l-esponent jigbed l-attenzjoni ta' dina l-Onorabbli Qorti ghal artikolu 27(1) (i) tal-Kap.88 tal-Ligijiet ta' Malta qabel ma gie recentement emendata u li ghalhekk japplika ghal kaz in dezamina;

L-artikolu 27(1)(i) jghid illi meta l-Bord jigi biex jiffissa l-kumpens, il-valur ta' l-art li jigi kkonsidrat huwa l-valur li jkollha l-art fiz-zmien tan-notifika ta' l-avviz tal-ftehim li ggib id-data 9 ta' Frar, 1999 u mhux kif qed jallegaw ir-rikorrenti u cioe' li ser ikun id-data tad-dikjarazzjoni tal-

President mahruga fis-sena 1974. Ghaldaqstant ghal darba’ ohra l-allegazzjoni tar-rikorrenti hija ghal kollox zbaljata;

Ghaldaqstant filwaqt li l-esponent igib is-suespost a konjizzjoni ta’ dina l-Onorabbli Qorti, bir-rispett jitlob illi t-talbiet kollha jigu michuda bl-ispejjez kontra r-rikorrenti;

Rat l-atti l-ohra kollha tal-kawza u d-dokumenti esibiti;

Semghet it-trattazzjoni orali tad-difensuri tal-partijiet dwar l-eccezzjoni tar-“res judicata”;

Rat il-verbal tas-seduta tat-3 ta’ Novembru 2004 minn fejn jirrizulta li l-kawza giet differita ghas-sentenza dwar l-istess eccezzjoni tar-“res judicata”;

Ikkonsidrat:

Fir-rikors taghhom ir-rikorrenti bhala eredi ta’ Giovanni Farrugia jippremettu li huma s-sidien ta’ bicca art f’Tal-Qattus Birkirkara, liema bicca art kienet giet esproprjata b’dikjarazzjoni tal-Gvernatur Generali tad-29 ta’ Novembru 1974 u dana b’xiri assolut billi kienet mehtiega ghal ‘skop pubbliku’ u cioe’ sabiex isir progett ta’ “housing”. Sussegwentement l-intimat b’avviz ghal ftehim tad-9 ta’ Frar 1999 offra bhala kumpens is-somma ta’ hamest elef u sitt mitt liri maltin (Lm5600), liema offerta ma gietx accettata mir-rikorrenti. Ir-rikorrenti jkomplu jippremettu li sas-sena 2000 l-art bl-ebda mod ma giet zviluppata. Jippremettu ukoll li fit-23 ta’ Lulju 1999 id-Dipartiment koncernat iddikjara li l-art kienet ghadha mehtiega pero’ bis-sahha ta’ dikjarazzjoni ta’ l-Agent President ta’ Malta tat-13 ta’ Mejju 2002 parti mill-art inghatat lura lis-sidien. Ir-rikorrenti jsostnu li dan l-agir jikkostitwixxi, fil-konfront taghhom, ksur ta’ drittijiet fundamentali taghhom kif sanciti fl-artikolu 1 tal-Konvenzjoni Ewropeja dwar id-Drittijiet tal-Bniedem u fl-artikolu 37 tal-Kostituzzjoni;

Ir-rikorrenti jsostnu li l-imsemmija esproprjazzjoni ma saritx ‘fl-interess pubbliku’ u lanqas ma saret ghal ‘skop pubbliku’ kif rikjest mid-disposizzjonijiet rilevanti tal-

Kapitolu 88 tal-Ligijiet ta’ Malta. Sostanzjalment ir-rikorrenti qed jilmentaw li l-art ittiehdet halli jsir ‘housing project’ u dan ma jwassalx ghal esproprjazzjoni fl-interess pubbliku. Hawnhekk si tratta ta’ tehid ta’ proprjeta’ privata halli tinqeda biha persuna privata ohra u ghalhekk mhux fl-interess pubbliku. Jilmentaw ukoll li l-art ittiehdet fil-1974 u l-intimat dam aktar minn hamsa u ghoxrin sena sabiex jibda xi tip ta’ zvilupp. Fejn hu l-interess pubbliku f’dan kollu. Isostnu ukoll li l-kumpens ghandu jkun skond kemm kienet tiswa l-art meta din giet zviluppata;

Ghal dawn ir-ragunijiet kollha r-rikorrenti qed jitolbu li jigi dikjarat li l-imsemmi agir tal-intimat jivvjola l-imsemmija drittijiet fundamentali taghhom u li ghalhekk huma jinghataw dawk ir-rimedji kollha opportuni, inkluz li jinghata kumpens adegwat;

Fir-risposta tieghu l-intimat, fl-ewwel lok, eccepixxa li l-meritu huwa ezawrit in vista tal-proceduri civili, li llum huma ‘*res judicata’,* fl-ismijiet “Ganni Farrugia et vs. Kummissarju tal-Artijiet” (citazzjoni numru 1107/1999) deciza minn din il-Qorti diversament presjeduta fil-5 ta’ Marzu 2004. Illum is-sentenza relattiva taghmel stat bejn il-partijiet. Skond l-intimat fl-imsemmija kawza deciza fil-5 ta’ Marzu 2004, il-kwestjonijiet sollevati fil-presenti procedura gew esawrjentement trattati u decizi;

Bil-presenti qed tigi deciza biss din l-eccezzjoni preliminari dwar ir-“res judicata”;

Hu ben mgharuf li r-rekwiziti mehtiega sabiex sentenza titqies bhala res judicata huma tlieta u cioe’ l-identita’ tal-persuni, l-identita’ ta’ l-oggetti u l-identita tal-kawza. Jirrizulta li l-partijiet kollha involuti fil-presenti procedura kienu ukoll involuti fl-imsemmija kawza precedenti deciza bis-sentenza tal-5 ta' Marzu, 2004;

Fil-procedura precedenti deciza bl-imsemmija sentenza tal-5 ta' Marzu 2004 l-atturi talbu li jigi deciz li t-teħid ta' art in kwestjoni sar bi ksur tal-provedimenti tal-Ordinanza dwar Akkwist ta' Artijiet għal Skopijiet Pubbliċi (Kap.88 tal-Liġijiet ta' Malta). F'dawk l-istess proceduri precedenti l-atturi (ir-rikorrenti f'dawn il-proceduri) ippremettew li t-teħid ta' l-art ma sarx fl-interess pubbliku u biċċa kbira ta' l-art lanqas biss ma ntużat. Fl-istess proceduri precedenti saret ukoll referenza ghal-jeddijiet imħarsa taħt l-artikolu 1 ta' l-Ewwel Protokoll tal-Konvenzjoni Ewropea dwar id-Drittijiet tal-Bniedem u sostanzjalment it-talba kienet sabiex il-Qorti tħassar l-ordni ta' esproprjazzjoni in kwestjoni;

Fil-proceduri precedenti l-konvenut (intimat f'dawn il-proceduri) issolleva diversi eccezzjonijiet u cioe li l-art in kwestjoni ittieħdet għal skop pubbliku u li l-użu li sar minnha dejjem kien wieħed leġittimu. Il-fatt illi l-konvenut għamel użu ta' parti biss mill-art ma jfissirx li hemm ksur tad-disposizzjonijiet rilevanti tal-Kapitolu 88, u l-anqas ta' l-artikolu 1 ta' l-Ewwel Protokoll. L-art li baqgħet esproprjata sejra tintuża għal *housing project*. Ghalhekk il-gvern żamm il-parti li għadha mhix mibnija "*for incorporation in the housing project in the area*";

Minn esami akkurat tal-imsemmija sentenza tal-5 ta' Marzu, 2004 jirrizulta li din il-Qorti (diversament presjduta) fl-istess sentenza rrimarkat li l-kwistjoni hi jekk jistax jingħad illi l-art mhux tassew hija meħtieġa għal skop pubbliku, ladarba ma ntużat għal ebda skop bħal dak. Dwar din il-kwestjoni dik il-Qorti qalet li l-fatt illi l-gvern telaq parti mill-art ma hijiex relevanti għall-finijiet tal-kawża;

Il-Qorti rrimarkat ukoll li għalkemm, fiċ-ċitazzjoni, saret referenza ghall-Ewwel Protokoll u saret ukoll trattazzjoni estensiva dwar il-ġurisprudenza fil-materja ta' drittijiet fondamentali, u għalkemm ukoll iridu jigu applikati l-liġijiet

kollha tal-pajjiż, inkluzi dawk li jħarsu d-drittijiet fondamentali, madankollu, il-kawża hi wahda taħt il-proċedura ordinarja u mhux taħt il-proċedura li tirregola kawżi dwar drittijiet fondamentali;

In vista ta' in id-dikjarazzjoni hu car li l-kwestjoni ma gietx trattata u deciza mill-punto di vista ta' ksur tad-drittijiet fundamentali tar-rikorrenti, kif appuntu qed jitolbu r-rikorrenti fil-presenti procedura. B'hekk ukoll ma jistax jitqiesu li jesistu r-rekwisiti kollha li trid il-ligi sabiex jista jinghad li hemm res judicata li tghamel stat bejn il-partijiet. Hawnhekk si tratta ta' allegazzjonijiet li gew lesi d-drittijiet fundamentali tar-rikorrenti skond il-Konvenzjoni Ewropea u skond il-Kostituzzjoni. Dawn l-allegazzjonijiet zgur li ma gewx trattati jew decisi fis-sentenza in kwestjoni tal-5 ta' Marzu, 2004. Anzi, tajjeb jew hazin, fl-imsemmija sentenza tal-5 ta' Marzu 2004 intqal specifikament illi l-kawża, li kienet qed tigi deciza, hi wahda taħt il-proċedura ordinarja u mhux taħt il-proċedura li tirregola kawżi dwar drittijiet fondamentali. Ghalhekk il-kwestjoni dwar id-drittijiet fundamentali tar-rikorrenti ma gietx trattata u ferm inqas deciza fl-istess sentenza tal-5 ta' Marzu 2004;

In vista tal-premess ma jista qatt jinghad li hemm "res judicata" li torbot il-partijiet u ghalhekk l-eccezzjoni preliminari in kwestjoni kif sollevata mill-intimat ghandha tigi respinta;

Ghal dawn il-motivi:

Tiddeciedi billi tichad l-eccezzjoni tar-"res judicata" kif sollevata mill-intimat u tiddifferixxi l-kawza ghal kontinwazzjoni ghas-seduta tat-8 ta' Lulju 2005 fid-9.00am.

Spejjez riservati ghal gudizzju finali.

< Sentenza In Parte >

---------------------------------TMIEM---------------------------------